

assignatura: **GEOGRAFIA URBANA**

codi: 21639

professor/a: Rosa Ascon i Borras (despatx B9-066, ☎ 93- 581 1759 / ✉ ilgeascon@uab.es)

Francisco Muñoz Ramírez (despatx B9-076, ☎/ 93- 581 3429 / ✉ ilgea@blues.uab)

cicle: Primer

Quadrimestre: Primer

crèdits: 10 crèdits

tipus: Obligatòria

Horari de classe: Dilluns i Dimecres 13,00 – 14,30

Tutoria integrada: Dilluns alterns de 10-11 h.

Contingut

Anàlisi dels agents i mecanismes que intervenen al procés de producció de ciutat i que definen la configuració del paisatge urbà. Estudi evolutiu de les dinàmiques d'urbanització al llarg de la història, tot diferenciant entre els canvis a l'estructura urbana, d'una banda, i la seva traducció sobre la morfologia, també canviant, de les ciutats, d'una altra. A partir d'una sèrie de conceptes teòrics es planteja la seva aplicació per a la discussió de casos i escenaris urbans concrets corresponents a diferents períodes de l'evolució urbana contemporània.

Objectius

L'alumne haurà d'ésser capaç de:

- Interrelacionar conceptes teòrics corresponents a l'estudi de l'estructura i la morfologia urbanes.
- Interpretar productes visuals i cartogràfics (imatges urbanes, planols de ciutats...) en funció d'aquests conceptes teòrics.
- Entendre, interpretar i explicar l'actuació dels agents urbans sobre el territori de la ciutat a diversos moments de l'evolució de la ciutat contemporània.
- Desenvolupar explicacions causals en relació a com el paisatge urbà és un resultat d'una sèrie de dinàmiques urbanes, vinculades a l'acció dels agents que intervenen al procés de producció de ciutat.

Temari

1. Introducció

- 1.1 Tendències en Geografia Humana
- 1.2 La dimensió mundial de la urbanització

2. La ciutat precapitalista a Europa

- 2.1. Europa, un continent de ciutats
- 2.2. El procés urbà en l'Edat Moderna (segles XVI-XVII)
- 2.3. La forma de la ciutat antiga i medieval
- 2.4. La forma de la ciutat renaixentista i barroca

3. La ciutat del primer capitalisme

- 3.1. Transformacions territorials i urbanes
- 3.2. Revolució industrial i noves formes de ciutat
- 3.3. La ciutat industrial: densificació, conflicte i canvis morfològics

- 3.4. La qüestió social urbana i les grans intervencions urbanístiques del s-XIX
- 3.5. El pensament crític alternatiu
- 3.6. La ciutat colonial

4. Ciutat i l'urbanisme de finals del segle XIX fins a la segona guerra mundial

- 4.1. La gran expansió urbana
- 4.2. Producció i estructura de l'espai urbà: els agents urbans
- 4.3. Les experiències urbanístiques de les primeres dècades del segle XX

5. La ciutat en l'era del fordisme

- 5.1. De la ciutat fàbrica a la ciutat terciària
- 5.2. Les àrees metropolitanes (estructura i morfologia)
- 5.3. Estat del benestar i urbanisme d'expansió a Europa
- 5.4. E.U.A: formació i expansió de la ciutat suburbana
- 5.5. El creixement urbà als països postcoloniais

6. La ciutat contemporània

- 6.1. Globalització econòmica, canvis tecnològics i flexibilització productiva. La ciutat informacional
- 6.2. La xarxa urbana mundial de ciutats. La relació local-global
- 6.3. Les noves formes del creixement urbà. De la ciutat compacta a la ciutat i urbanització difusa
- 6.4. L'administració de la ciutat: el marc institucional
- 6.5. La nova cultura urbanística
- 6.6. Estudi de casos

Avaluació

L'alumne serà avaluat en funció del seu rendiment a dos proves teòriques (examens), una prova pràctica (pràctica de grup). També es considerarà la participació a les discussions desenvolupades a classe. Aquestes diferents proves tindran la següent ponderació a la qualificació final:

- Dos proves teòriques (examens): 60%
-
- Una prova pràctica (pràctica de grup): 30%
-
- Participació a les discussions a classe: 10%

La qualificació mínima exigida per a aprovar l'assignatura serà de 5.

Tutoria integrada

El temps de tutoria integrada es dedicarà al seguiment dels coneixements generals impartits a l'assignatura i a la resolució d'eventuals dubtes amb la utilització i el suport dels textos prèviament distribuïts a classe que seràn comentats en grup.

Bibliografia bàsica

- Albet, A (1991) "El sistema mundial de ciutats" a *Geografia Universal*, Barcelona, editorial 92 (396-429).
Ascon, R (1998) "Las ciudades", a *Guías Praxis para el profesorado*, Barcelona, Praxis.

- Bastié, J; Dezert, B (1980) *L'espace urbain*. París, Mas Beaujeau-Garnier J (1980) *Géographie urbaine*. París.
- Claval, P (1981) *La logique des villes*, París. Litec
- Borja, J; Castells, M (1997) *Local i global. La gestión de las ciudades en la era de la información*, Madrid, Taurus.
- Borja, J; Castells, M; Dorado, R; Quintana, I (eds) (1990) *Las grandes ciudades en la década de los noventa*. Madrid, Sistema.
- Castells, M (1989) *La ciudad informacional*, Madrid, Alianza Editorial.
- Knox, P (1994) *Urbanization. An introduction to urban geography*. Englewoodcliffs. N.J. Prentice Hall.
- Lopez de Lucio, R (1993) *Ciudad y urbanismo a finales del siglo XX*. Valencia, Universitat de Valencia.
- Precedo Ledo, M (1996) *Ciudad y desarrollo urbano*, Madrid, Síntesis.
- Roncayolo, M (1998) *La ciudad*. Barcelona, ediciones Piados Ibérica, S.A (1ª ed. Italiana, 1978).
- Sassen, S (2000) *La ciudad global*, Eudeba, Buenos Aires (1ª ed. Anglesa, 1991).
- Short, J. R (1984) *An introduction to Urban Geography*, Londres, Macmillan.
- Terán, F (1982) *El problema urbano*, Barcelona Salvat.
- Vinuesa, A. J; Vidal, M. J (1991) *Los procesos de urbanización*, Madrid, Síntesis.

Bibliografía complementària

- Améndola, G (2000) *La ciudad postmoderna*, Madrid, Celeste Ediciones.
- Benévolo, L (1993) *La ciudad europea*, Crítica, Barcelona.
- Borja, J; Muixí, Z (2001) *L'espai públic: ciutat i ciutadania*, Diputació de Barcelona.
- Rogers, Ph (2000) *Ciutats per a un planeta petit*. Diputació de Barcelona.
- Rueda, S (1995) *Ecología urbana*. Beta editorial, Barcelona.
- Sánchez de Madariaga, I (1999) *Introducción al urbanismo*. Alianza Editorial, Madrid.